

Nr 17.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning med ytterligare bestämmelser angående taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg, m. m.; given Stockholms slott den 17 januari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning med ytterligare bestämmelser angående taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg, m. m.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g

till

förordning med ytterligare bestämmelser angående taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg, m. m.

Häri genom förordnas

dels att den i 28 § 2 mom. kommunalskattelagen samt förordningarna den 30 maj 1941, nr 360,¹ den 19 juni 1942, nr 410, den 17 juni 1943, nr 400, och den 26 maj 1944, nr 276, stadgade rätten att på flera beskattningsår fördela ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg må, såvitt angår fartyg som förlorats under beskattningsår för vilket taxering ägt rum något av åren 1940—1945, avse en fördelning på beskattningsåren från och med det, då ersättningen inflöt, till och med det, för vilket taxering skall äga rum år 1950, eller ersättningens upptagande såsom intäkt under ett eller flera år inom nyssnämnda period,

dels ock att vad sålunda stadgats beträffande ersättning på grund av försäkring skall vid taxering enligt såväl kommunalskattelagen som förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt äga motsvarande tillämpning å köpeskilling för fartyg, som avyttrats under något av de beskattningsår för vilka taxering ägt rum åren 1941—1945, dock ej där avyttringen skett till någon med vilken säljaren var i intressegemenskap och det kan antagas, att avyttringen ägt rum i syfte att ernå särskild förmån i beskattningsavseende antingen för säljaren eller för köparen.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Jfr 1944: 278.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 januari
1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga om *förlängt uppskov med beskattning av försäkringsersättning för förlorat tonnage respektive köpeskilling för avyttrat tonnage* samt anför därvid följande.

I 28 § 2 mom. kommunalskattelagen stadgas, att ersättning på grund av försäkring av egendom skall anses såsom intäkt av rörelse, om och i den mån köpeskilling för egendomen, därest denna försålts, skolat hänföras till sådan intäkt. Avser ersättningen försäkring för förlust av fartyg, står det den skattskyldige fritt att upptaga densamma — i den mån den överstiger värdet av det förlorade fartyget sådant detta värde befanns efter vederbörliga avskrivningar — såsom intäkt under det beskattningsår, då den influtit, eller något av de två följande åren, eller fördelad på dessa tre år; dock att ersättningen, i den mån den använts för anskaffande av annat eller andra fartyg, icke må upptagas såsom intäkt för senare beskattningsår än det varunder den sålunda använts.

Genom förordningen den 30 maj 1941 (nr 360) med särskilda bestämmelser beträffande taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg eller köpeskilling vid avyttring av fartyg har föreskrivits, att den i 28 § 2 mom. kommunalskattelagen stadgade rätten att på flera beskattningsår fördela ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg finge, såvitt avsåge fartyg som förlorats under beskattningsår för vilket taxering ägt rum åren 1940—1942, avse en fördelning på fem år i stället för i nyssnämnda moment angivna tre år eller ersättningens upptagande såsom intäkt under ett eller flera år inom femårsperioden. Vidare har genom förordningen föreskrivits, att vad sålunda stadgats beträffande ersättning på grund av försäkring skulle äga motsvarande tillämpning å köpeskilling för fartyg, som avyttrats under något av de beskattningsår för vilka taxering ägt rum år 1941 eller år 1942, dock ej där avyttringen skett till någon med vilken säljaren varit i intressegemenskap och det kunde antagas, att avyttringen ägt rum i syfte att ernå särskild förmån i beskattningsavseende antingen för säljaren eller för köparen.

Motsvarande bestämmelser ha genom förordningar den 19 juni 1942, nr 410, den 17 juni 1943, nr 400, den 26 maj 1944, nr 276, och den 8 juni 1945, nr 295, meddelats beträffande taxeringarna åren 1943—1946.

Vidare har genom förordningen den 9 juni 1944, nr 278, förordnats *dels* att den förut omnämnda rätten att på flera beskattningsår fördela ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg finge — såvitt avsåge fartyg som förlorats under beskattningsår för vilket taxering ägt rum något av åren 1940, 1941 och 1942 — avse en fördelning på beskattningsåren från och med det, då ersättningen inflöt, till och med det, för vilket taxering skulle äga rum år 1947, eller ersättningens upptagande såsom intäkt under ett eller flera år inom nyssnämnda period, *dels ock* att vad sålunda stadgats beträffande ersättning på grund av försäkring skulle äga motsvarande tillämpning å köpeskilling för fartyg, som avyttrats under något av de beskattningsår för vilka taxering ägt rum åren 1941 och 1942, dock ej där avyttringen skett till någon, med vilken säljaren var i intressegemenskap och det kunde antagas, att avyttringen ägt rum i syfte att ernå särskild förmån i beskattningsavseende antingen för säljaren eller för köparen.

I enlighet härmed må ersättning eller köpeskilling varom nu är fråga fördelas på följande sätt.

Författning	Ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg som förlorats	Köpeskilling för fartyg som försålts	Ersättningen resp. köpeskillingen må fördelas på beskattningsår, för vilket taxering verkställas något av nedan angivna år:
	under beskattningsår, för vilket taxering verkställas något av följande år:		
SFS 1941: 360	1940	—	1940—1944
» 1944: 278			—1947
» 1941: 360	1941	1941	1941—1945
» 1944: 278			—1947
» 1941: 360	1942	1942	1942—1946
» 1944: 278			—1947
» 1942: 410	1943	1943	1943 — 1947
» 1943: 400	1944	1944	1944 — 1948
» 1944: 276	1945	1945	1945 — 1949
» 1945: 295	1946	1946	1946 — 1950

I en den 14 september 1946 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrift har *Sveriges redareförening* hemställt om förlängning av de tidsperioder, under vilka fördelning enligt vad förut sagts må ske av försäkringsvinster å förlista eller försäljningsvinster å avyttrade fartyg. Redareföreningen har därvid erinrat om att enligt 19 § 2 mom. förordningen den 21 juni 1946 om krigskonjunkturskatt för år 1946 rederiföretag kunde erhålla uppskov med taxeringen för sagda år till den 30 juni 1950. Motivet för detta uppskov hade

bl. a. varit, att särskilt de mindre rederierna på grund av rådande höga priser å nytt tonnage ej kunnat anskaffa ersättningstonnage. Härtill komme, att varven i regel vore sysselsatta med nybeställningar å fartyg ända fram till år 1950.

Redareföreningen har vidare anfört att, därest icke förlängt uppskov beviljades med beskattningen av försäkringsersättning för förlorat eller av köpeskillning för avyttrat tonnage enligt 1941 och därpå följande års förordningar, komme de rederier, som i början av kriget förlorat eller sålt tonnage, i ett sämre läge än de, som förlorat eller sålt tonnage under de senaste åren, alldenstund det ännu icke vore möjligt att anskaffa ersättningstonnage till rimliga priser. Vid detta förhållande funne föreningen rättvisa och billighet bjuda, att förlängt uppskov medgäves med beskattningen av förenämnda ersättningar och köpeskillningar intill den tidpunkt, då återanskaffning kunde ske till skäliga priser. I fråga om tiden för sagda uppskov ansåge föreningen av samma skäl, som angivits för uppskovet med avräkningsförfarandet beträffande krigskonjunkturskatten, tiden böra bestämmas till och med utgången av år 1950. Skulle en ändring av nu antydd natur icke genomföras, riskerade de rederier, som enligt hittills gällande bestämmelser inom den närmaste tiden skulle beskattas för ifrågavarande ersättningar eller köpeskillningar, att få avstå en så betydande del av beloppen i fråga, att det måhända icke bleve möjligt för dem att efter krigets slut beställa eller inköpa nytt ersättningstonnage. I detta sammanhang ville föreningen framhålla, att föreningen förutsatte, att bestämmelser av nu förevarande natur jämväl komme att utfärdas beträffande beskattningen av ersättning på grund av försäkring för förlorat eller i fråga om köpeskillning för försålt fartyg för de fall, då förlusten eller avyttringen ägt rum under beskattningsår, för vilka taxering skulle verkställas efter år 1946 och senast år 1951.

Över nämnda framställning ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av *kammarrätten, kommerskollegium, överståthållarämbetet* (med bifogande av ett utav *taxeringsintendenten i Stockholm* avgivet yttrande i ärendet) samt av *länsstyrelserna i Malmöhus och Göteborgs och Bohus län*.

Kammarrätten har i sitt utlåtande anfört, att kammarrätten funne sig med hänsyn särskilt till vad som inom riksdagen i samband med beslutet om krigskonjunkturskatt för år 1946 förekommit rörande rederinäringens beskattning böra tillstyrka redareföreningens framställning, dock att — om ock i den mån redareföreningen avsett åstadkommande av ändrade bestämmelser beträffande taxering för inkomst av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg eller köpeskillning vid avyttring av fartyg, då förlusten eller avyttringen ägt rum under beskattningsår, för vilket taxering skulle verkställas år 1948 eller senare — denna fråga syntes vara för tidigt väckt.

Kommerskollegium har uttalat att då bestämmelser av föreslagen innebörd skulle vara ägnade att befrämja återuppbyggandet av det svenska trampennaget, vilket — såsom kollegium vid flera tillfällen framhållit i sam-

band med frågor rörande rederinäringens beskattning — måste anses vara av stor betydelse för vårt näringsliv, kollegium tillstyrkte den föreliggande framställningen.

Taxeringsintendenten i Stockholm har i sitt yttrande anfört följande.

De extraordinära förhållanden, som motiverade bestämmelser, att beskattningen av försäkringsvinster å förlista eller försäljningsvinster å avyttrade fartyg finge uppskjutas längre tid än 3 år, nämligen svårigheten att anskaffa nytt tonnage till rimliga priser, torde alltså vara för handen. Huruvida dessa förhållanden skola bli rådande fram till år 1950 synes vanskligt att nu avgöra, även om så förefaller troligt. Emellertid synes mig i princip intet vara att invända emot att sådana vinster som skolat tagas till beskattning senast åren 1947, 1948 eller 1949 få uppskjutas till senast 1950 års taxering.

Det må erinras om att den temporära utvidgningen av bestämmelserna i 28 § 2 mom. kommunalskattelagen att avse vinst även å försålda fartyg motiverades av de extraordinära förhållandena, därvid försäljningar ofta framtvingsats av ett faktiskt tvångsläge. Sådana tvångsförsäljningar torde nu icke längre förekomma. Enligt min mening synes därför bestämmelser med innebörd att vinst å under beskattningsåret 1946 eller senare försålt fartyg i beskattningshänseende skall få fördelas å flera år icke vara motiverade.

Vad angår vinst å förlista fartyg synes mig en successiv återgång till kommunalskattelagens bestämmelser vara befogad, såvida icke den kommande utvecklingen ger vid handen, att svårigheterna i anskaffande av ersättningstonnage bli bestående under längre tid än som nu kan förutses.

Fog synes mig sålunda finnas för införande av sådana bestämmelser beträffande såväl *vinst å försålda fartyg* som *försäkringsvinst å förlista fartyg*, att sådan vinst, som enligt tidigare bestämmelser skolat tagas till beskattning senast åren 1947, 1948 eller 1949 må beskattas senast år 1950 och *beträffande försäkringsvinst å förlista fartyg* därjämte att sådan vinst, som uppkommit under beskattningsåret 1946 må fördelas på högst fyra år. Där- est den framtida utvecklingen så påfordrar, kunna dessa bestämmelser sedermera uppmjukas.

Som stöd för den här intagna restriktiva ståndpunkten må erinras om de avsevärda risker för det allmänna, som ligga i en alltför lång skattecredit för verkligt uppkomna vinster. Där- est rederiföretag, varom fråga är, kommer på obestånd, finnes ingen möjlighet att utkräva skatt å den tidigare uppkomna vinsten. Det kunde därför möjligen övervägas, huruvida det icke vore lämpligt att verkställa taxering av de ifrågavarande vinsterna samt debitering på grundval därav, men medgiva anstånd med betalningen av motsvarande villkorligt påförda skattebelopp. Härigenom vunnas åtminstone möjlighet för det allmänna att bevaka sin rätt i eventuell konkurs eller likvidation.

Överståthållarämbetet har såsom eget utlåtande åberopat det av taxeringsintendenten avgivna yttrandet.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har tillstyrkt redareföreningens förslag om förlängt uppskov med beskattning av försäkringsersättning för förlorat eller av köpeskilling för avyttrat tonnage till senast taxeringsåret 1951. I en eventuell förordning i ämnet borde enligt länsstyrelsens mening inrymmas en bestämmelse att redovisning av obeskattade medel skulle ske å särskilt formulär, som skulle biläggas varje års deklaration till och med det år, då er-

sättningen upptoges till beskattning, på liknande sätt som nu skedde beträffande avsättning till investeringsfonder. Om möjligt borde bestämmelsen utformas så, att redovisningen komme att omfatta jämväl uppskov med beskattningen enligt tidigare givna förordningar.

Vidare har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anfört.

De nu ifrågakommande uppskovsbestämmelserna ha inom länet varit av värde för vissa rederiaktiebolag, vilka haft ett enda eller endast ett fåtal fartyg i allmänhet gående i trampfart eller kontraktsfart. Uppskovsrätten har även kommit att utnyttjas av vissa större linjerederier, vilka trots fartygsförlusterna ha kvar en betydande flotta. Dessutom ha bestämmelserna vunnit tillämpning beträffande en del av partrederier och enskilda ägda mindre fraktfartyg och fiskebåtar.

Enligt härstädes förda anteckningar har uppskov för dessa olika grupper av skattskyldiga hittills ifrågakommit för en sammanlagd inkomst om i runt tal 36 miljoner kronor. Hur beloppen fördela sig på de särskilda grupperna av redare framgår av följande sammanställning. (Beloppen i 1 000 kr.)

	Antal skattskyldiga rörelser	Ursprungligen uppskjutet belopp	Av uppskjutet belopp återstår att taxera senast				
			1947	1948	1949	1950	Summa 1947—1950
Linjefart.....	4	28 859	3 896	9 038	—	—	12 934
Tramp och kontraktsfart	10	6 596	2 273	2 956	—	—	5 229
Fraktfart och fiske.....	68	597	11	138	90	152	391
Summa	82	36 052	6 180	12 132	90	152	18 554

Vidkommande den föreliggande framställningen vill *länsstyrelsen* framhålla, att syftet med 28 § 2 mom. kommunalskattelagen torde icke i och för sig varit att bereda rederierna en ekonomisk förmån genom skatteuppskov. Man har väl närmast velat undanröja den för vissa företag särskilt kännbara olägenhet, som följer av att en formell försäkringsvinst genom förlisning av ett fartyg kan framträda under ett år, då vinsten icke kan utnyttjas för nedskrivning av annat fartyg, medan å andra sidan vinsten under det år, när ersättningsanskaffning äger rum, i regel icke är så stor att den räcker till någon större nedskrivning av ersättningstonnaget.

Att genom provisoriska anordningar under kriget treårsfördelningen kommit att utsträckas till en fördelning på fem år och att samtidigt uppskovsrätten utvidgats att även omfatta vinster vid försäljning av fartyg har motiverats med de rådande förhållandena och att en försäljning stundom torde vara motiverad av ett faktiskt tvångsläge. Något subventionssyfte torde icke ha legat till grund för de sålunda vidgade uppskovsmöjligheterna.

Sedan *länsstyrelsen* härefter understrukt *dels* behovet av kontroll över uppskoven med taxering av ersättning eller köpeskilling varom nu är fråga och *dels* att skattens förskjutning icke borde få innebära en skatteförmån för den skattskyldige, har *länsstyrelsen* vidare anfört, att *länsstyrelsen* ville föreslå att insättning på icke räntebärande konto i riksbanken av det till taxering uppskjutna beloppet skulle utgöra villkor för uppskov. Därest denna tanke icke skulle kunna genomföras, ville *länsstyrelsen* dock ifrågasätta, att en ändring genomfördes i 28 § 2 mom. kommunalskattelagen av innebörd

att uppskovsrätten gjordes beroende av beskattningsnämnds prövning eller alternativt att uppskovsrätt i framtiden endast finge tillgodonjutas av skattskyldig, som icke under något av de beskattningsår, då uppskov tillgodonjuts, kunnat använda den i nämnda lagrum omnämnda ersättningen till nedskrivning av annan tillgång i rörelsen. Vad anginge frågan hur lång tid det förlängda uppskovet borde gälla vore länsstyrelsen av den mening, att detta spörsmål icke utan vidare behövde sammanställas med avräkningen av krigskonjunkturbeskattningen. Tiden för ianspråktagandet av de äldsta fondavsättningarna enligt 1944 års lagstiftning om investeringsfonder för fartyg utlöpte under det beskattningsår, för vilket taxering skulle ske år 1950. Vidare utgjorde taxeringsåret 1950 det sista år, under vilket uppskov enligt femårsreglerna kunde komma i fråga — på grund av förordningen den 8 juni 1945, nr 295. Det syntes därför lämpligast, att tidsfristen för samtliga »femårsfördelningar» enhetligt utsträcktes så, att slutavräkning skulle vara verkställd senast år 1950. Under förutsättning att uppskovsvillkoren skärptes på sätt länsstyrelsen föreslagit hade länsstyrelsen icke något att erinra mot en bestämmelse i sådan riktning.

*Departements-
chefen.*

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har under krigsåren möjlighet förelegat för rederier att i viss omfattning erhålla uppskov med beskattning av försäkringsersättning för förlorat eller köpeskilling för avyttrat fartyg. Sålunda har rederi, som drabbats av fartygsförlust under något av de beskattningsår för vilka taxering verkställdes under åren 1940—1943, varit berättigat att fördela uppbyren försäkringsersättning under en tidsperiod, som sträckt sig från och med det beskattningsår då ersättningen inflöt till och med det beskattningsår för vilket taxering verkställs år 1947. Därest förlusten inträffat under beskattningsår, för vilket taxering verkställdes något av åren 1944—1946, äger rederiet fördela influtna försäkringsbelopp på de beskattningsår, för vilka taxering verkställs under femårsperioderna 1944—1948, 1945—1949 respektive 1946—1950.

I fråga om köpeskilling för avyttrat fartyg gälla samma bestämmelser som beträffande försäkringsersättning för förlorat fartyg med den avvikelser, att rätt till uppskov icke medgivits med avseende å köpeskilling för fartyg som försålts under det beskattningsår, för vilket taxering verkställdes år 1940.

I nu föreliggande framställning har Sveriges redareförening hemställt att möjlighet måtte beredas rederierna att erhålla ytterligare uppskov med beskattning av försäkringsersättning för förlorat respektive köpeskilling för avyttrat fartyg. Såsom motivering härför har i huvudsak anförts att det ännu icke vore möjligt att anskaffa ersättningstonnage till rimliga priser; och på grund härav skulle — därest ytterligare uppskov i förevarande hänseende icke medgaves — de rederier, vilka i början av kriget förlorat eller sålt tonnage, komma i sämre ställning än sådana rederier som förlorat eller avyttrat fartyg under senare år.

Under remissbehandlingen av redareföreningens framställning ha samtliga hörda myndigheter tillstyrkt att lagstiftningen på förevarande område

erhölle förlängd giltighet. Beträffande den omfattning i vilken sådan förlängning borde ifrågakomma och de villkor, som därvid borde uppställas, ha remissinstanserna emellertid, såsom framgår av det förut anförda, varit av olika uppfattning.

Även enligt min mening synes det skäligt — främst med hänsyn till de alltjämt föreliggande svårigheterna att anskaffa ersättningstonnage — att rederierna beredas ytterligare möjligheter till uppskov med beskattningen av ifrågavarande intäkter.

Vid prövningen av frågan om längden av det ytterligare uppskov, som sålunda bör medges, torde hänsyn i första hand böra tagas till i vad mån de nu rådande svårigheterna att anskaffa ersättningstonnage kunna antagas bliva övervunna under de närmaste åren. Emellertid bör även beaktas angelägenheten av att uppskovet begränsas i görligaste mån och att den ifrågavarande krislagstiftningen sålunda avvecklas snarast möjligt. Med utgångspunkt från det nyss sagda synes det lämpligt att den period, inom vilken beskattning skall ske, för samtliga de av 1941—1944 års författningar reglerade fallen förlänges till och med det beskattningsår, för vilket taxering verkställs år 1950. En dylik författningsändring skulle i fråga om de år 1942 eller tidigare år uppburna beloppen innebära en förlängning med tre år samt i fråga om de under åren 1943 och 1944 uppburna beloppen en förlängning med två respektive ett år. Författningsändringen skulle vidare medföra, att sluttiden för nyssnämnda fall bleve densamma som i fråga om de försäkringsbelopp och köpeskillingar, som uppburits under år 1945 och som enligt samma års författning skola upptagas som intäkt senast det beskattningsår, för vilket taxering verkställs år 1950.

Vad härefter angår frågan om utvidgning av stadgandet i 28 § 2 mom. kommunalskattelagen med avseende å sådana fall, då försäkrings- eller försäljningsvinst uppkommit under beskattningsår för vilket taxering äger rum år 1947 eller senare, må framhållas att, där vinsten föranletts av försäljning av fartyg år 1946 eller senare, något sådant tvångsläge som tidigare ansetts motivera en förlängning av tiden för vinstens upptagande till beskattning icke längre är för handen. Ej heller synes det numera — sedan de direkta krigshandlingarna upphört — erforderligt att meddela ytterligare undantagsbestämmelser rörande beskattning av vinst på grund av försäkring för förlust av fartyg. För övrigt må erinras om att enligt övergångsbestämmelserna till 1945 års uppbördsförordning försäkrings- och försäljningsvinster, som uppkommit under år 1946 (motsvarande räkenskapsår), endast under vissa förutsättningar komma att tagas till beskattning.

I vissa remissyttranden har hemställts, att särskilda föreskrifter skulle meddelas i syfte dels att vinna kontroll över den uppskjutna beskattningen av ifrågavarande vinster dels ock att förhindra att den skattskyldige beredde sig en förmån i beskattningshänseende genom uppskovsförfarandet. Då emellertid dylika föreskrifter hittills icke ansetts erforderliga och några missförhållanden på grund av detta uppskovsförfarande icke kommit till synes, torde anledning saknas att i frågans nuvarande läge meddela föreskrifter av angivet slag.

I enlighet med det nu anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning med ytterligare bestämmelser angående taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg, m. m.*

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att nämnda förslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ivar Löfqvist.
